

De sacramento

Tertio vt intus z extra nos spūali deco-
re ornet. intus q̄dem p̄ sciētīe puritatē
et extra p̄ odorē bone fame. Et hec duo
signant in crismate q̄d̄ pficitur in oleo
p̄pter p̄mum. z balfamo p̄pter secūdum.
Quarto in bonis agendis vel malis su-
stinēdis roborat. datur em̄ hic spū sanc-
tus ad roborandū. **Q**uinto aiām z cor-
pus armat. aiām q̄dem p̄pter imp̄ssio-
nem characteris. corpus vero p̄ clypeū
crucis. **S**exto p̄ istud sacramētū sūt fide-
les pleni xp̄iani: plenitudine dico copie
q̄ tū in baptismo pleni facti sūt plenu-
dine sufficiētīe. **S**eptimo post pugnam
coronat. q̄d̄ notat in vitra que circa ca-
put ligatur. **C**ōfitendū ē at̄ de isto sacra-
mento si q̄s illud in peccato mortali rece-
pit. **Q**uia q̄cumq; hoc sacramētū in pec-
cato mortali recipit mortalit̄ peccat. **E**r-
go iuuenes q̄ debēt cōfirmari inducēdi
sunt vt antea p̄fiteant. z insinuādi sunt
eis effectus sacramēti cōfirmatōnis. vt
eo maiorē deuotōem ad illud sacramē-
tum digne p̄cipiendum acq̄rant.

De tertio sacra- mento scz penitentiā.

Penitentiā s̄m Aug^o. est mala
p̄terita deplangere: z plāgēda
iterū nō cōmittere. **P**enitentię
utilitas z dignitas ostēdit. **P**rimo in h̄
q̄ nihil est q̄d̄ deo tantū placeat int̄ om-
nia in peccatore sicut penitētes āplius a
peccatis cessare. **H**oc p̄bat. qz si dares
deo omnia bona tp̄alia q̄ habes z omnes
paupes pasceres. z infinita monasteria
et ecclias p̄strueres: deo nō places nisi
peniteas. **I**tem si habueris oēm sciam-
tā q̄ p̄ totū mūdū pacē faceres: oīa bo-
na in mūdō p̄silio tuo disponeres. **I**tez
si lingua hoīm loq̄reris z angelorū. i. q̄
tot p̄uerreres pctōres vt oēs p̄dicatōēs
ab initio mūdī p̄uerrēt: factus es ve-
lut es sonās. qz alijs p̄des s̄ teipm con-
sumis si a pctō nō cessas. **I**tem si tradi-

deris corpus tuū ita vt ardeas: deus tū
nō placas nisi peniteas. z a pctis cesses.
Qm̄ deus p̄tritōes z p̄maz diligit. qz p̄
hoc de celis in terrā. de angel̄ ad pctō-
res. de delicijs in enarrabilib; ad penas
inestimabiles venit. imo tū p̄mā affe-
ctat dñs. qz cū oīa bona in celis habere
cū angelis p̄ nob̄ p̄mā assumpsit. vt
eius p̄ciositatē pctōrib; p̄bo z exemplo
p̄mendaret. **I**uxta illud **M**at̄. ix. **N**ō
veni vocare iustos s̄ pctōres ad p̄mā.
Et iā sancti assumpserūt p̄mā. vt scūs
iobes bap. brā p̄go maria q̄ nō deliquē-
rūt. s̄ multo magis nos pctōres. **I**tem
diabolo nihil molestius est resp̄ctū pctō-
ris q̄ pctōres vere penitē. nō em̄ ipm tā-
tū molestares o pctō. vt p̄ ip̄ossibile lo-
q̄r̄. **S**i eū in camino ponerēs. si suspēdēs
si rotares. nō tantū p̄tristaref quo ad ali-
qd̄. intantū tristat̄ de p̄mā hoīs q̄ in p̄-
petuū tāto tristior est. **B**aruch. v. **S**i-
c̄ gaudia est in tua ruina z letata est in casu
tuo babilon: sic p̄tristabit in tua cōso-
latōe. **I**deo aut̄ tātū dolet q̄ tā longū
labore in rep̄didit z valde p̄fundit ex eo
q̄ hō debet venire ad tantā glām: de q̄
ip̄e cecidit. **B** **C** **T**ē nihil hoī pctō-
ri vtili^o q̄ a pctō cessare z penitē. z nō si
bi eēt tā vtilē q̄ q̄tidie p̄ eo tot misse de-
cantarent̄ q̄ stelle sunt in celo. z oēs scī
p̄ eo interp̄cellarēt. z si celū q̄tidie ei ape-
rīret̄ z plueret s̄m velle suū. z sol z luna
et stelle s̄m volūtātē suā cursū suū pa-
gerēt. imo si q̄tidie angeli descēderēt de
celo z loq̄rent̄ ei. z rapet̄ in aerē ab ange-
lis sicut factū est aliq̄b; scīs. imo si beata
p̄go loq̄ret̄ ei. **N**ec mirū cū ip̄e dñs sepe
locut^o est cū iuda. z tū d̄natus ē. **S**i in-
terrogares omēs scōs de vtilitate p̄mē:
Rūderēt q̄ qlibet eoz vellef tecū p̄ciā
pare suū donū q̄d̄ a deo h̄z in celo. **A**n-
sel. **U**nusq; gaudet tātū de alterius
merito q̄ntū de suo p̄prio. **S**i mariām
interrogares. rūderet q̄ vellef tecū p̄ciā
pare oīa sua merita z gaudia. **S**i xp̄m
respōderet q̄ daret̄ tibi vellef ea gaudia

quenee ocul⁹ vidit nec aur⁹ audiuit. nec in cor hominis ascendit immo nec ea numerare potes. Unde dixit domin⁹ ad abraam. Suspice celū: si numerare potes stellas. sic nec gaudia celi.

Penitētia quō sit op̄s.

Penitētia respectu dei et p̄cōris est op̄s: Nulla creatura neq; in celo neq; in terra. nō oēs martyres neq; apostoli neq; p̄phete. neq; p̄fessores: neq; virgines: s; sola penitētia placat deū p̄cōri. **U**n̄ ip̄e dixit **S**ath. 3. Penitētia agite: appropinq̄bit ei regnū celoꝝ. **E**ccl̄i 12. Altissim⁹ odio h̄z p̄cōres: et miser⁹ ē penitētib; . **E**zechiel. 18. Si impius egerit p̄nīaz ab oī p̄cō suo vita viuet. **A**ct. 3. Penitemini et cōuertimini vt deleatur p̄cā vestra dixit petr⁹ ap̄ls crucifixorib; xp̄i. sic et dicit tibi peccatori. Penitētia potētissima ē in oī tpe qz ab initio mūd̄vsq; in finē durat eius potētissima potentia. qz nūq̄ ver⁹ penitēs dānabit. qz de oī gñe hoīm iueniūt in inferno nisi de penitētib; vere et innocētib; . **I**te in oī etate et in q̄lib; etate saluat. et q̄q; quasi i extrema sufflatiōe vt patet in latrone q̄ cū xp̄o i cruce pep̄dit **I**n oī loco: qz p̄cōri celū ap̄it. qd null⁹ angl⁹ nec aliq; sc̄toꝝ facē posset **I**n terra: qz plus mereri facit penitēte vno die q̄ peccator in mille annis. **I**n inferno et in purgatorio potētia exercet. qz vtrūq; extinguit penitētib; vere et p̄fecte. **I**n oī p̄sona: etiā si cētū milia mortes meruiss; **E**tiam si sit sicut iudas vel pylat⁹ v̄l herodes. **A**brysof. **O** penitētia om̄ia ligata soluis. oīa aduersa tu mitigas oīa p̄trita tu sanas. **S**ap. 7. **L**ū sit vna oīa p̄t. **D**e **P**nia oīa potest in celo. et in terra respectu dei et p̄cōris p̄ter quatuor: **P**rimū ē p̄cōre de inferno n̄ posse liberare. **Q**uia in inferno nlla ē redēptiō **U**n̄ greg⁹. xi. li. moral⁹ **Q**uisq; ad iferni mala toleranda descēderit: nequa q̄ vlteri⁹ ad lucez redibit. **Q**uia nequa q̄ vlteri⁹ misericōdia parcet; libeat. q̄s semel i

locis penalib; iusticia iudicātis dānar. **E**rgo p̄ dānatis n̄ est orādū. qz nunq̄ liberabuntur. **U**n̄ d̄t **A**ug⁹. **S**i scires p̄zem meū in inferno. non plus orare p̄ eo q̄ p̄ diabolo. **L**icet aut̄ p̄nīa nō possit hominē de inferno liberare. p̄t tamē q̄ portis inferi. id est a peccat; mortalib; dū homo viuit ip̄m p̄cōre eruere **T**ante est potētia. **H**oc nemo alijs nec in celo nec in tra p̄t. **S**c̄dm q̄ non potest ē q̄ virginitatē p̄ditā nō p̄t restituē. **U**n̄ de **I**sid. de summo bo. **D**e p̄cōm p̄ penitentiā recipit vulneꝝ sanitatem. virginitas aut̄ si labit nulla penitētia reparatur ad integritatē. **E**t licet penitētia virginitatem non possit reddere. potest tñ peccatore penitente virgini equalem vel maiore in celo efficere: q̄uis aureolā nō valet ip̄e penitens reb̄ habere. **V**erbi ḡtia. **B**eatus **P**etr⁹ ap̄ls maior ē q̄ ml̄te virgines q̄uis aureolam non habeat. **S**ilr̄ et maria magdalena. et ml̄ti alij sancti. **S**ed aureolam virgo corrupta neq; q̄ habere potest: etiā quantumcūq; peniteat. **U**n̄ **H**ieronimus. **A**udēter loquor cum omnia possit deus. suscitare tamē non potest virginem post ruinam valet quidē liberare de pena: s; nō valet coronare corruptā. **T**ertium qd nō p̄t est q̄ tempus inutiliter p̄ditum nō p̄t restituere: **E**t licet nō possit tempus p̄ditum restituere: tamē potest deo. p̄ eo sat; facere **Q**uartū est: q̄ opa de gñe bonoꝝ mortua. i. opa facta i p̄cō mortali n̄ potest viuificare. **E**t licet non possit opera mortua viuificare: p̄t tñ opa mortificata resuscitare. i. illa bona opa q̄ sūt i gratia at̄ea facta. et postmodū p̄ seq̄ns mortale peccatū mortificata. illa opa ip̄a penitētia reuiuiscere facit. **S**z illa opa q̄ sunt facta in peccato mortali nūquā reuiuiscunt. versus. **V**iuere non poterūt q̄ nūq̄ viua fuerūt. **S**ciendū q̄ penitētia in trib; p̄sistit. scz i p̄tritiōe sp̄a. et p̄fessione pura. et satisfactiōe. de q̄b; nūc per ordinē dicēdum est.

De sacramento

De prima parte peniten-
tie. scilicet de contritione.

Contritio secundum beatum Thomam super
4. dist. 17. est dolor voluntarie.
assumptus pro peccatis cum proposito
confitendi et satisfaciendi. Queritur utrum
contritio debeat esse maxima. Respondetur quod
tunc ad interiorum dolorem et displicentiam debet
esse maximus dolor. quod probatur per tria. Pri-
mo: quia in nulla re debemus habere tantam com-
placentiam sicut in deo. modo hoc totum perdi-
mus cum peccato mortali. et contraria contritionis
curantur. Ergo de peccato commisso maximum
dolorum et displicentiam habere debemus. Se-
cundo. probatur quod quicumque offendit aliquem di-
lectum quanto plus de hoc dololet tanto magis eum
dilexit. Sed deum super omnia diligere debemus
quem peccando offendimus. igitur et cetera. Ter-
tio. probatur quod quicumque aliquam rem perdit tanto
plus dololet quanto melior ipsa res est. Quod
homo plus dololet de amissione unius floren-
ti quam denarii. Sed deus est summum et in-
finitum bonum quem peccando offendimus
et perdimus. igitur et cetera. Ex quibus sequitur
quod dolor contritionis quantum ad interiorum dis-
plicentiam debet esse maior omni dolore qui ter-
poraliter potest haberi accidere. etiam si omnia bona
temporalia perderet. vel patrem et matrem vel uxorem et fi-
lios. et ceteros omnes sanguines morerentur. Er-
go in vera amaritudine cordis et contritione
desistere debemus offensam dei et mortem no-
stre proprie anime. Unde Innocentius de vilita-
te peccatorum humane. Sentiat se culpabili-
ter durum et dure culpabilem quod amici sui
mortem corporalem deplorat. et spiritualem anime
sue mortem non desistit.

Quatuor sunt signa contritionis.

Contritionis signa sunt quatuor
per que cognosci potest an de-
us per contritionem indulserit
sibi peccata. quia sine vera contritione nul-
lo modo fit remissio peccatorum. Primum
signum si de preteritis peccatis dololet: et in fu-
turum se firmiter cauere proponit. sic quod poti-
us vellet subire omnem penam in generali
loquendo. vel etiam mortem corporaliter vel

medicare quam amplius scire mortaliter pec-
care. Unde apostolus. Quis nos separabit a cha-
ritate christi. an persecutio aut fames. Se-
cundum signum est si ipse penitens paratus est
facere satisfactionem laicis siue in rebus:
scilicet restituendo omnia iniusta. siue fama
scilicet reuocando quod falsum mendaciter suum
primum infamauerit. siue in corpore vul-
nerando. siue virginitatem virginum cor-
rumpendo: et sic de aliis offensis. Et in
quibus non potest satisfacere dololet. et
habeat propositum satisfaciendi cum aliquo
modo poterit. Unde Bernardus. Qui ve-
raciter penitet quicquid sibi pro culpa qua
odit iniungit: tacita conscientia patien-
ter amplectitur. Tertium signum quod pro-
bat offensibus quomodo cumque et quan-
tumcumque et quod grauius offensus sit ab alto
siue in rebus siue in fama siue in persona. Vel
etiam si grauior offensio accidisset vel in fu-
turum accideret paratus est in animo suo propter deum
indulgere. ut deus sibi peccata sua indulgeat.
Sed qui non vult indulgere: non est vere contri-
tus. nec verus penitens. Unde Chrysostomus. de con-
punctione cordis. Qualevis erga te esse de-
um cum delictorum veniam poscis: tale te exhibere
debes his qui deliquerunt in te. Unde
Augustinus. Unusquisque tale indulgentiam acce-
pitur est a deo quem et ipse dederit primo.
Ergo illi qui adhuc stant in rancore: et
nolunt indulgere: non sunt absoluenti:
nec cum sacra communione communi-
candi. Quartum signum est si officium
vel negotium quod sine peccato mortali non potest
exerceri paratus est resignare. Ergo illi qui
habent talia officia. quod nullo modo sine peccato mor-
tali perficere possunt: sicut traditores lenones. et
sic de aliis (et pro quibus inhibet eis commu-
nionem) semper sunt in peccato mortali et in seruitio
diaboli die noctuque. et insuper sunt pro qua-
tuor omnino bono totius ecclesie. et nihil possunt
in isto statu facere quod sit eis meriti-
torium vite eterne. licet quandoque consi-
teantur. tamen nihil valet eis talis confessio
ex quo desistere a tali officio nolunt.
Sed hoc non intelligitur de illis qui habent

habet artificia bona et honesta et utilia que licite cum deo possunt fieri sicut sutores, sartores, et sic de alijs. Et tales qui fideliter laborant: et sunt sine peccato mortali tunc omnis labor erit eis meritorius. Sed si infideliter laborant et fraudulent: tunc tales habebunt duplex donum: quia hic ipsi senti habent paupertatem in labore magno, et cum hoc eternam donum in futuro, ergo omnes mechanicus et laboratores debent suos labores fideliter perficere, et omni die omnes labores deo omnipotentis offerre: tunc retribuet eis in vita eterna. **Uñ Greg?** De bono quod agimus per intentionem semper ad celestia leuimus? vñ ps. *Labores manuum tuarum, etc.*

Queritur vtrum requiritur contritio de quolibet peccato mortali. Respondetur secundum petrum damascenum in 4. dist. 17. Quod in omni peccato mortali est actualis auersio voluntatis a deo ad peccatum, et contraria contrarijs curant: oportet ergo quod in omni remissione peccati mortalis sit actualis auersio a peccato ad deum: que quidem contritio appellatur. De peccatis tamen obliuiscit sufficit generalis contritio cum conatu ad recordandum et dolendum. Sed nec solum de peccato obliuiscit debet quod in genere dolere: sed et de obliuiscit eiusdem que ex negligentia contingit. Item sciendum quod de peccato maiori debet esse maior dolor quia maiori offensa maior pena debetur et maior satisfactio requiritur. **Q**ueritur vtrum contritio possit tollere totum reatum pene. Respondetur secundum petrum ubi supra. Contritionis accessio potest attendi dupliciter, vel ex parte contritionis: que causat displicentiam peccati, vel ex parte doloris qui in sensitiva excitatur, et in vtroque modo potest tamen intendi contritio quod tota pena remittitur. **E**xemplum patet de latrone qui cum christo pepedit in cruce. **E**xemplum in dialogo Lesarij. **T**empore Innocentij pape erat mulier quedam igne libidinis accensa que propter adhaerentem filium, de quo concepit et genuit filium alterum. **T**erzoze igitur percussa mi-

ro modo vult timens se tradi sathane et morte subitanea iterire. **D**eo miserante et satisfactioe anxianti cepit. **P**rohabito igitur pro us consilio sacerdotis sui: infantulum secum tollens romam venit cum multa inopportunitate et magna contritione domini Innocentij oculis se ingessit: cum tantis lachrymis et clamoribus cunctis audientibus faciens confessionem ut omnes verterent in stuporem. **G**estauit in brachijs infantem commissi sceleris testem. **V**idens dominus papa in muliere tantam contritionem, et quia vere esset penitens: misericordia motus super eam sicut prudens medicus volens infirmum plene et cito sanare: medicinam etiam vere contritionis probare precepit, ut in tali veste coram eis appareret: in quali venerat ad filium cum peccaret. **I**lla confusionem et non tempore tali anteponebat: mox exiit, et vestes deposuit et in camisia rediit. **E**t quod paratissima foret ad omnem satisfactionem in tali obedientia satis ostendit. **C**onsideras vir beatissimus tali obedientie talis verecundie tali penitentie nullius peccati penam posse resistere: coram omnibus dixit ad mulierem. **D**imissum est peccatum tuum vade in pace: et nihil amplius iunxit ei. **A**uiduit hoc quidam de cardinalibus: murmurando reprehendit papam dicens ad ratam culpam tantum breuem penam non sufficere. **C**ui ille respondit. **S**i ego iniuste egi cum muliere ista et si insufficientis est penam eius coram deo potestatem habet diabolus ingredi corpus meum et coram omnibus me vexet, si vero iniuste me reprehendit sibi tibi fiat. **E**t statim diabolus carnalem eundem vexare cepit: pro cuius vexationem perfectam mulieris penam deus palam ostendit. **T**andem communi oratione purgatus cardinalis didicit in sua vexatione diuine misericordie de cetero non oblatrare.

De confessione.

Confessio secundum Raymundum est legitima coram sacerdote peccati declaratio. **Q**ueritur vtrum confessio sit de necessitate salutis. Respondetur

De sacramento

q̄ sic: oīs fidelis saltē semel i anno tenet ex precepto quando ad annos discretio- nis puenerit cōfiteri oīa pcc̄a sua. z com- municare saltē in pascale. vt p̄ extra d̄ pe. z re. **Oīs.** Circa q̄d querit. vtz pue- ris sit dādū sac̄m̄ eucharistie. **R̄ndeo** fm̄ Tho. in. 4. di. 9. Pueris carentibz vsu rōnis qui non possunt distinguē in- ter cibum corporalem z spūalem nō de- bet corpus christi dari. quia ad ip̄m exi- gitur actualis deuotio quam tales pue- ri habere non possunt. **Sed** pueri ha- bere incipientibus discretionem etiam ante perfectam etatem: puta cum sint. x. vel. xi. annoz p̄ dari si in eis discretiois signa z deuotiois appareāt. **Hec ille** Et ratio hui⁹ est. qz ad p̄cipiēdū sac̄m̄ req̄- rit̄ deuotio actualis: z tales pueri qnqz maiorē discretōem z deuotionem z affe- ctum habent ad sacramētum q̄ ali⁹ for- te qui est viginti annoz. **Ergo** parentes debent p̄ ueros informare quō ibi ē chri- stus q̄ est de uirgine natus p̄ nobis pas- sus. z que bona eueniunt homini ex di- gna communione. z deberēt eos infor- mare quomodo confiteri deberēt et pe- nitere de decem p̄ceptis. z d̄ septez pec- catz mortalibus. z quomodo debēt ha- bere firmum p̄positum amplius absti- nendi a peccatis. **Item** informādi sunt quō reuerenter sacramētum sumere de- bent nec immediate expuere. nec imme- diate post sumptionē sacramenti come- dere. sed p̄ gratiarū actione debent se in memorando passionem christi exercere añ accessum z post. z signanter cauere ne christū ecōuerso expellāt p̄ peccatū mor- tale. **Sciendū** q̄ quātūcūqz pcc̄oz pte- rit: tñ confiteri tenet. qz non sufficit con- tritio. nisi sequat̄ confessio. **Unde** Amb in libro d̄ paradiso Non em̄ q̄sqz a pcc̄o iustificari potēt nisi pcc̄m añ p̄fess⁹ fuēt

Conditōes que requirunt̄ ad confessionem.

Sed queritur: confessio qual' esse debeat. **Respondeo** q̄ primo d̄

bet esse p̄meditata. **Sed** diceret q̄n- tam diligentiam debet homo adhibere ad rememorādum sua peccata. **Respondeo** q̄ maiorē q̄ vnqz in aliq̄ re transitoria habuisti. hoc p̄batur. quia si quis rationem regi terreno deberet daē de multis z arduis causis sub pena priuationis oculorum vel manū v̄l pedū si in ipsa ratione deficeret: tunc talis magna diligentiaz adhiberet vt debite rationem redderet. **Sed** adhuc maiorēz rationem reddituri sumus in p̄fessione quia de tota nostrā vita. z hoc sub pena priuatōis vite eterne. **Ergo** quilibet d̄z ad memoriā reducere in q̄bz locis fuit z quid in quolibet loco deliquerit. et q̄- tiens quodlibet peccatum commiserit. quia nō sufficit q̄ quis dicat in cōfessio- ne hoc peccatum sepius commisi. quia nescit confessor intelligere vtrum decies vel vigesies vel centies. **Sin** autem tūc dicat sub determinato numero p̄t sibi i- estimacione sua videbitur. vt dicēdo. h̄ peccatum cōmisi decies vel vigesies vel centies. vel plus vel minus. quia certuz numerum ignoro. tunc confessor potest eū fm̄ hoc expedire. z penitētiam iniun- gere. **Quia** maior penitētia iniungēda est illi qui aliquod peccatuz decies com- misit. q̄ illi qui soluz quater aut septies hoc idēz cōmisit. **Un̄** ysid. de sum. bo. Ille penitentiam digne agit. q̄ reatum suū satisfacione legitima plāgit. **Un̄** etiā Aug⁹. de penitētia. Vere penitēs p̄sideret qualitatem criminis. in loco. i- tempore. in p̄seuerātia. in varietate p̄so- ne. **Et** qua hoc fecerit tēptacione. z i ip- sius vicij multiplici executōe. **Sed** heu aliqui currūt ad cōfessionē sine debita p̄ meditatione. q̄d multū ē reph̄sibile: si- gnant̄ in his qui raro confitentur. qz ta- les plura pcc̄a obliuiscunt̄ **Ergo** p̄sulē- dum est cui libet: vt ad minus quater in anno. scz in angarijs sua pcc̄a confitea- tur. **Quia** p̄ hoc homo a multis pecca- tis retraheretur q̄n̄ sentiret appropinq̄-

re angaria in qua p̄fiteri uellet. z tūc eēt magis sollicit⁹ cauere sibi a p̄ccis: **R**
Scdo confessio debet esse nuda z in
 tegra. quia deus dimidiā cōfessionez
 non acceptat. nec unū p̄ccz mortale sine
 alio remittit. **Uñ** Deutroñ. xxxij. Dei
 perfecta sunt opera. **Uñ** notādū q̄ pec
 cator debet duo facē. Primo dz ad me
 moriā reducere p̄ccā sua. scz audiēdo s̄
 mones. z fm suū posse examinādo con
 scientiam suam. **S**cdo dz deum rogare
 ut sibi reueler z sibi cor suū illumiet ad
 cognoscēdum p̄ccā sua. **E**t sic accedere
 ad cōfessionē. z oīa p̄ccā sua nude et in
 tegre confiteri: nullū ex uerecundia obti
 cēdo: z sic habere firmā sp̄z d̄ indulgētia
 omnīū p̄ccozum q̄ scit: z q̄ oblit⁹ est **C**ō
 tra hoc faciūt illi qui ex uerecundia hu
 mana palliant v̄ occultāt sua p̄ccā. qd̄
 est contra humanā rōem z contra deuz
Si em̄ non erubuiſti peccare: nō debes
 erubescere confiteri. **Uñ** **C**hriso. **C**ur
 confunderis dicere: qd̄ nō p̄fusus es fa
 cere. **C**ur uereris d̄no indicare qd̄ non
 es ueritus d̄no vidēte cōmittere. **Uñ** d̄
 ps̄. Delictum meum cognituz tibi feci.
Uñ **Aug**⁹. sup̄ h̄. **Q**uādo detegit hō
 d̄s tegit. qñ hō tegit: de⁹ nudat: qñ ho
 mo agnoscit: deus ignoscit. **T**ertio
 confessio dz esse p̄pria z accusans. scilz q̄
 sua p̄pria p̄ccā confiteatur z non alioruz
 nec aliquē debet noiare in p̄fessione ni
 si in tali casu in quo sine denominatōne
 p̄sone non posset ip̄m p̄ccm̄ exprimere
 ut si peccauit cū sorore v̄ cū matre. **I**tē
 confitens nō debet se excusare sicut aliq̄
 qui dicunt in confessione. **D**eus ordina
 uit mihi hoc q̄ hoc malum commisi qd̄
 omnino est falsum. z cū hoc magnū pec
 carum est credere uel dicere q̄ de⁹ malū
 uelit: sed est ipsius hominis p̄pria mali
 cia. **Uñ** apl's. **N**ec est uolūtas dei san
 ctificatio uestra. **I**tē aliqui dicūt diabo
 lus decepit me **I**tē aliqui dicunt coact⁹
 sum ab hominibz. **Uñ** **S**eneca **D**imit
 te excusationez quia nullus peccat inui

tus **E**t tales sic se excusantes nō sūt ab
 soluēdi. qz cōfessio debet esse p̄pria z ac
 cusans **Q**uarto cōfessio debet esse la
 chrymosa. qz cuz dolore z amaritudine
 cordis p̄ctā sunt cōfitenda ut misericōdiam
 cōsequamur. **Uñ** **S**reg⁹. **I**llum quem
 cōspicis delicta fletu delere in cōspectu
 deitatis nō dubites misericōdiam cōsequi.
Cōtra hoc faciūt qui p̄ctā sua q̄si fabu
 lam ynā sacerdoti p̄ponunt: nullam ue
 recūdiā de peccatis suis habētes. **B**er
 nardus. **S**ūt quidā qui cōfitēdo sicut
 fabulā peccatorū narrant hystoriam. z
 egritudines aīe sue sine cōfusione d̄nu
 merāt. **S**ed uere cōfitens cū uerecūdiā
 debet p̄ctā sua cōfiteri. **Uñ** **B**ernard⁹
Ideo iubemur cōfiteri p̄ctā ut erubescē
 tiam habeamus p̄ pena **Uñ** **Aug**⁹. in
 li. de penitētia. **E**rubescētia nāqz mag
 na est pena. ideo q̄ erubescit p̄ p̄ctō dig
 nus est misericōdia. **Q**uinto cōfessio de
 bet fieri cū bona spe z cū uera humilita
 te. **B**erñ. **H**umiliter cōfitentibz remittit
 deus peccatū. z diabolus eū quez in
 corde hoīs inuaserat amittit p̄ncipatuz
Itē penitēs debet habere bonā fidem
 et fiduciā firmiter sperādo se cōsequi in
 dulgētiā. **Uñ** **Aug**⁹. **P**enitētia q̄ ex
 fiducia nō p̄cedit inutilis est: sterilis ma
 ner z sine misericōdia **Uñ** **A**mbrō. **N**ō p̄
 test bene agere p̄m̄am qui nō sperat in
 dulgētiā. **Q**uerit. vtrū in aliq̄ casu
 confessio sit reiterāda. **R**ñ dēt q̄ in q̄ttu
 or casibz reiterāda est p̄fessio. hoc q̄re su
 pra. iij. **P** **D**e satisfactōe **S**
Satisfactio est tertia ps̄ penitētie
Uñ **Aug**⁹. dt. **S**atisfactio est
 causas p̄ctōz excidere. z eoz sug
 gestionibus aditū nō indulgere. **Uñ**
 notādū q̄ satisfactio debet sp̄ fieri p̄ cō
 traria **Uñ** sup̄ bo sp̄ iniūgēda ē p̄sterna
 tio z hūiliatio z uestiū depositio. **I**tem
 auaro iniūgēda ē iniūstaz rez restitutio
 et de iūstis rebz elemosynaz distributio
Itē gulōf z ebriosis iniūgēda s̄z absti
 nētie z ieiūniā. qz fm **S**alomo. p̄ q̄ hō

De sacramēto

peccat: p̄ hec punit. **I**n luxuriosis et ad
ulterius iungēdesūt afflictōes corp̄is. s. vt
dure iaceāt. vestes duras induāt. et di/
sciplinas cū virgīs recipiāt. et sic de alijs
Un̄ Greg^o Neq̄q̄ satisfaciū? si ab ini/
quitate cessam? nisi voluptates q̄sq̄ q̄s
dilexerim? ecōtrario opposit̄ lamētis ī se
q̄mur. **I**n accidiosis et pigr̄ iungēde sūt
vigilie. scz vt mane surgāt: et ecclias fre/
quentēt. **E**t etiā vt q̄nq̄ pegrinationes
faciāt. **I**n iracūdis et rācorosis iniun/
gēdū ē vt suis inimicis se recōciliēt. et oēs
iracūdiā et vindictā ex corde dimittāt. et
cū eis dē amicitia loq̄nt̄. et erga eos se
charitatie exhibeāt. et sic de alijs
Querit̄ vtrū satisfactōez iniūctā sed
in p̄ccō mortali expletā: necesse sit itera/
re. **R**ūdeo s̄z **T**ho. i. 4. di. 15. Aliq̄ sa/
tisfactōes sūt ex q̄b̄ manet aliq̄s effect^o
i satisfaciētib̄ etiā postq̄ act^o satisfactio/
nis trāsīt sic ex ieiunio manet corp̄is de/
bilitatio. **E**x elemosynis largit̄ sube di/
minutio. et sic de alijs. **E**t tales satisfacti/
ones i p̄ccō facte nō optet q̄ reiterent̄.
Quāntū ad istō q̄d de eis manet p̄ pe/
nitentiā seq̄ntē acceptē sūt. **S**atisfactio/
nes aut̄ q̄ nō relinquūt aliq̄e effectū in
satisfaciēte postq̄ act^o trāsīt optet q̄
iterent̄. **S**ic est d̄ orōnez similib̄. **A**ct^o
em̄ iterior q̄ totalit̄ trāsīt nllō mō viuifi/
cat̄. s̄ oportet q̄ iteret̄. **I**n **Al**bert^o ma/
gn^o. etiā addidit wilhelm^o: q̄ tal̄ tenet̄
ad suscipiendā p̄pterea p̄niam siue satis/
factōem. non tū est ei ip̄onēda p̄niam tan/
ta q̄nta si nllā fuisset ip̄osita. qz p̄sumen/
dū est. q̄ p̄t̄ illā p̄us iniunctā quā fece/
rit licet̄ extra charitatē d̄n̄s maiorem
p̄nitentiā ei dederit. **E**t nota: q̄ non ē in
p̄ccō mortali q̄ est p̄nitentiā. hecille. **E**rgo
bonū est quando hō vult perficere peni/
tentiā sibi iniūctā. vt p̄us p̄terat̄ d̄ pec/
catis suis. et sic i contritōe p̄niam pficiat
Querit̄: vtrum penitēs cōple/
ta p̄niam sit totaliter absolutus. **R**espon/
deo q̄ penitentiā que iniungit̄ pro pec/
catis aut̄ ē maior q̄ peccata fuerunt. tū

deus sup̄fluum remunerabit in vitā et/
na. **S**i equalis: tūc ex toto absolut^o est
p̄pleta p̄niam equali s̄m q̄ntitatem p̄ccō/
rem. **S**i minor: tūc quod adhuc restat
et q̄d hic minus fecit: hoc in purgatorio
supplebit. **E**x quo sequit̄. q̄ quilibz nō
deberz obhorre hic agere durā p̄niam
qz leuius est hic satisfacere q̄ in purga/
torio. qz pena purgatorij ē valde acerba
Un̄ b̄t̄s **A**ugustin^o. **I**gnis purgato/
rius Celsi etern^o nō sit im̄o modo est ta/
men grauis. **E**xcellit̄ em̄ omnē penam
quā aliquis passus est in hac vitā. nun/
q̄ in carne est tāta pena inuēta. licz mi/
rabilia martyres passi sint tormēta **E**r/
go potius q̄s debet hic ieiunare p̄ inter/
grū annū vel ampli^o in pane et aqua q̄
ibi ardere p̄ vnā solam horam. **E**t ho/
mo potest hic in p̄senti breuius satisfacere
dū est in tempore gr̄e q̄ in futuro quā/
do erit tempus iusticie **U**n̄ p̄pheta. **D**i/
em p̄ anno tibi dedi. dies scz in p̄nti. p̄
anno scz in futuro. **U**n̄ de exemplū scri/
bit **J**acob^o de vitriaco. **F**uit q̄dam mu/
lier que dum diu mortua iacuisset añq̄
corpus eius in terram sepeliret: anima
in corpus reuertēte reuixit. et a domino
obtinuit vt seculo viuēs in corpe purga/
torium sustineret: et pro peccatis suis h̄
satisfaceret. **U**n̄ de longo tpe tam mira/
bilr se afflixit vt quādoqz se uolūtariē in
ignem p̄iecit: et quādoqz tpe hyemali i
aqua glaciali diu moraret̄. **E**t resp̄c̄sa
de tāta austeritate: r̄ndit̄ nihil esse que
hic pateret̄ respectu pene purgatorij. in
q̄ aīe post hanc vitā purgant̄ q̄ hic non
plene p̄ satisfactōem purgate fuerunt

Decē genera hoim agūt p̄niam.
quoz vnū tm̄ genus verā agit. **Q**
Scienduz aut̄ q̄ decē ḡn̄a hoim
agūt p̄niam. quoz solū vnū ge/
nus verā p̄niam agit. **P**rimi s̄z
q̄ p̄nitent̄. tū nō integre oīa p̄ccā sua. sed
aliq̄ p̄ccā scienter occultant. **I**llā p̄fess̄
onē deus nō acceptat. qz oportz hoim
penitentiā oīa p̄ccā p̄fiteri q̄ cognoscit se

comisisset si vult indulgentiam sequi peccatorum. quia deus unum peccatum mortale sine alio non dimittit. Unde Deuter. xxxij. Dei perfecta sunt opera. Non enim potest deus dimidiare gratiam suam. quod dimittat partem et partem non. unde? Larga dei pietas veniam non dimidiabit. Aut nihil aut totum te lachrymate dabit. Ergo peccator debet duo facere. Primo deus memorari omnia peccata sua. et omne posse suum facere audiendo sermones. et ad memoriam revocando quibus temporibus et in quibus locis. et quotiens contra deum per totum annum fecerit. Secundo debet deum rogare ut sibi revelet et sibi cor suum illuminet ad cognoscendum peccata sua: et sic accedere ad confessionem. et omnia peccata sua nude et aperte profiteri: sic quod confessor intelligat nullum ex humana verecundia celando vel palliando vel obticendo: et sic habere firmam spem de indulgentia omnium peccatorum. Quia si homo centum peccata mortalia commisisset et diligentiam suam fecisset audiendo sermones et perscrutando suam conscientiam ad recognoscendum sua peccata: et non possit plura peccata quam decem cognoscere. et illa integraliter profiteri et libenter vellet omnia confiteri si ea cognosceret: tunc deus sibi omnia confessum et etiam oblita indulget. Unde Iacobus. in quodam sermone. Confessio sanat. confessio iustificat. confessio peccati veniam donat. Omnis enim spes in confessione consistit. in confessione locus misericordie est. Sic e converso si quis decem peccata mortalia commisisset. et solummodo novem confiteretur. et unum de his scienter obticeret ex verecundia: nullam veniam consequeretur. Unde Ambrosius. in libro de paradiso. Non enim quisquam a peccato iustificari poterit nisi peccatum ante confessionem fuerit. Unde exemplum. Erat quidam rex qui habuit filiam devotam et castam quam fuit mater viduarum et pupillarum: quam proposuit intrare religionem. et consuluit papam. Qui audientes tot bona ab ea fieri pauperibus dissuasit ingressum. que intecit post modum oculos suos in quendam scriptorē

qui ei ministrabat ad mensam. et ex tali visum et concupiscentia cecidit in lapsu carnis et concepit puerum. Que territa propter hoc factum timens de honestate per hoc totum regnum et totam parentelam. Consuluit quendam antiquam vetulam quam fecit ei abortivum. Ex hoc filia regis conturbata est: sic quod amplius nunquam vel raro visa est ridere vel gaudere. Ad quam pater ait. Tu spiritus es turbata: nec delectaris in his que sunt mundi. ideo mihi placet ut intres in aliquam religionem. Que ingressa religionem ita ferose vixit quod raro visa est cum ceteris puellis conversari vel letari. sic quod ipsa fuit exemplum omnibus virginibus totius ordinis. Que tandem infirmata grauter defuncta est. et infra triginta dies apparuit abbatisse: dicens se esse damnatam. Et abbatissa ait. Quomodo hoc factum est cum tu tam religiose vixisti quod tu fuisti speculum omnium nostrorum. Respondit quoddam peccatum commissum in seculo: quod pro verecundia humana nunquam confessum quibus de hoc semper dolui. et semper tristes fui. Et est illud quod virginitatem meam perdididi. et insuper puerum quem sic concepi occididi. Et si hoc peccatum confessum fuisset deus millesies hoc mihi indulgisset si millesies hoc commisisset. Sed quia illud scilicet semper obticui: ideo eternaliter damnata sum. **P** **S**ecundi sunt qui omnia peccata sua que in memoria habent confitentur. sed retinent unum vel plura in voluntate iterum faciendi. Item non proficit istis talis confessio. quia sicut nullum peccatum reservandum est in actu sic nec in voluntate. Quilibet enim penitens debet habere voluntatem amplius nunquam peccandi si vult sequi remissionem peccatorum. Signum autem quod quis amplius non habet voluntatem peccandi est. quando non solum postponit peccata. sed etiam occasiones peccatorum. hoc in illis apparet qui veraciter convertuntur. et firmum propositum habent se emendandi. quia tales abiciunt superbum habitum et caputia magna. et in alia pepla cum quibus peccave-

De sacramēto

runt. qz vere penitens debet abijcere et postponere illa omnia qbus nisi ad peccandū utebatur. Ergo si confessor quere- ret: an plus vis talia pmittere. Respon- dit verus penitēs: non. q̄ diu: vsq; ad mortem. Habes adhuc illa ornamēta cū qbus peccasti: ad qd valent. Si nō vis amplius uti ad peccandū talib: nō dare debes filijs tuis vel filiab: ne des eis occasionē peccādi. als reus eris om- niū peccatorū q̄ ipi cōmittent. Ergo ve- rus penitēs debet abijcere nō solum ac- tum: sed etiam volūtatem z occasionem peccandī. **U**n si quis illicitē chorūfasset vel actum luxurie extra statū matrimo- niū cōmisisset. vel inebriatus fuisset. vel etiam suam ppriam vxorem sine causa ex- rancore z vindicta percussisset. vel etiā cui- cūq; hominī maledixisset. z sic de alijs. Quāuis illa omnia cōfiteret: tamē si nō habet firmū ppositum amplius talia di- mittere: confessio sua sibi nihil prodest. Ergo oportet te in tali pposito ad con- fessionem accedere: q̄ amplius vsq; ad mortē nūq̄ vis illicitē chorūfare nec ad tabernam ire z te inebriare. nec vxorem ppriam z alios hoies nec verbo nec fa- cto ptra iusticiā offendere. z sic de alijs peccatis. **Q** Tertij sunt q̄ dolēt de peccatis z pfitent peccata sua. h̄ ab- lata nō restitunt: illis talis cōfessio nihil pdest. Quia s̄m Aug^o. peccatū nō di- mittitur nisi restituat ablatū. Et in hoc nō potest q̄s excusari: q̄ habet facultatē restituendi. **S**z si paup est z nō pōt red- dere sufficit volūtas. **S**ciendū autē q̄ q̄libet statim debet restituere. z pximo suo satisfacere anq̄ ad cōmunionē acce- dat: si cōmode potest. **S**z diceret. quō debet fieri restitutio. Respōdeo si furtū p te cōmissum est occultum: tūc debet fi- eri restitutio p sacerdotem vel cōfessorem sine expressione tui noīs: ne teipm infā- mes. vel si iā cōmodē nō potes restituere: tūc p eūdem sacerdotē vel cōfessorem debes petere dilatiōem ab alio. **U**el si

est manifestū: tūc p teipm debes dilatiō- nem petere. **Q**z si ille tibi nolit dare di- latōem: tūc tu teneris cedere oibus bo- nis tuis vsq; ad extremā necessitatem z ei restituere bona ipius. **S**ciendū autē q̄ q̄ debita tenent solvere pximis: si ter- minus solutionis aduenit: z possunt sol- uere z nolūt: tales non debent absolui a peccatis. nec ad sacramēti cōmunionem accedere nisi antea soluerint. **I**te scien- dū q̄ non solū magna ablata sunt resti- tuēda. h̄ etiāz pua. **U**erbi gr̄a. si ad pra- tum pximi tui iuisses. z ei ptra volūta- tem suā vnum pannū plenū gramini- bus abstulisses. vel ei als in fructib; z segeti- bus damnū sciēter cū pecorib; intulisses vel botros de vineis. vel pomay vel pira de arborib; abscerpisses: tunc tu teneris s̄m consiliū confessoris p oibus satisfacere. **U**n sciendū q̄ qui sic diuersi ho- minib; pua dāna intulisset: quos tamē non noscūt: talis debet facere vnā sum- mam s̄m suaz estimatiōem z cū consilio sui confessoris illā summā dare ad stru- cturam alicuius eccle. z signāter ad il- laz in cuius prochia damnū fecit. vl eti- am paupibus. **E**t notandū q̄ vsurarij q̄ acceperūt vsuram. z lusores q̄ ex auarī- cia z ppter lucrū luserunt. z mercatores q̄ emendo vel vēdendo pximos decepe- rūt. z mechanici z laboratoēs q̄ in labo- ribus suis sciēter fraudem cōmiserūt. z serui z ancille q̄ bona dominoz suoz ab- stulerunt. omnes isti non pōt absolui a peccatis nisi restituāt. **U**nde ad vere pe- nitētes loq̄tur dñs. iij. Regū. viij. Re- stitue ei oia que sua sunt. **E**t Leuit. vi. Reddet oia que p fraudē voluerit ha- bere integra. **H**inc etiā xps dicit in euan- gelio. Redde qd debes. **U**nō Aug^o. Tu petis qd et tibi deus qd ex debito non debz: z tu nō vis pximo tuo reddē qd ex debito debes. **R** **I**te sciē- dū q̄ hec restitutio nō solū intelligēda ē de reb; istis. h̄ etiāz de fama hoīs z ho- nore. **G**raui^o em peccat^o auferēdo pxi-

mo famā bonā q̄ si ei auferam? q̄scun/
q; res tpales. q; fama melior est q̄ aliq;
res tpalis eē possit. **Uñ salomō. puer.**
22: **Heli** est nomē bonū q̄ ynguēta et
diuitie. **Ex** q̄ patet q; detractores bone
fame deteriores sūt q̄ fures vl' raptōes
rez temporalū. **Ambro. Tolerabilio**/
res sunt fures qui nobis bona tempa/
lia diripiunt. q̄ detractores q̄ nob bo/
nā famā nostrā dilacerāt. q̄ q̄ false pri/
mū infamauit tenet erga illos apud q̄s
dixit reuocare. si uult psequi ueniā pccō
rū: q̄ illi detractores difficult' satisfaciūt
Uñ Hieronim'. Nō facilis ueniā pra
ua dixisse de rectis. **Silr** illi grauit' pec
cāt. qui detractores libent' audiūt **Uñ**
Bern' Detrahere an detrahentē audie
quid hoz dānabili' sit. nō facile dixeriz
vnde int' oia pccā difficult' dimituntur
illa duo pccā. scz detractio z iniustaruz
rez ablatio. **Et** rō est: q; ibi non sufficit
contritio nec confessio nisi fiat bōefame
z rei ablate restitutio. **S** **Quar**/
ti sunt qui pfitent' peccata sua: nec tñ su/
is offensōib; indulgere uolunt. z tal' cō/
fessio non est uilis. **Quia** nequa q̄ de/
dimittit suā offensam nisi z nos nostris
offensōib; dimittam'. **Uñ Aug'.** dic
Unusquisq; talem indulgentiam acce/
pitur' est a deo: qualēz tpe dederit pri/
mo. **Sed** diceret qualiter optet me in/
dulgere inimicis meis. **Respō** deo q; sic
oportet te indulgere inimicis tuis q; nō
uis te ex uindicta vel rancore vindicare
neq; uerbo neq; facto. **Item** ut nec uidi
ctam petas a deo super eum uenire in fu
turum. z ut ei oia signa communia cha/
ritatis exhibeas: que alijs homib; exhi
bere consueuisti scz loquendo. salutrādo
z sic de alijs. **Sed** contra hoc faciunt
qui nolunt aliquibus loqui. nec ad do/
mos eoz ire. nec eos in uia salutare. nec
respondere que omnia sūt signa rancōris
in corde q̄ uis ore dicāt se eis indullisse.
Uñ Haymo. sup Nat. Nihil pdest
ore dimitte: si fiat iracūdiā i mēte. **Et**

go uer' penitēs nō solū ore: s; ex corde dē
indulgere. **Et** posset esse tāta iūriaz of
fensa. z q̄s posset ex tāto feruore idulge
re q; ex h' psequeret remissionē oim pec/
cator' suoz. **Uñ Breg'.** Qui i se peccāt
ti clement' idullerit: nullū pccī uestigiz
in ei' aia remanebit. **Exēplū.** Erat mi/
les qdā q; occidit pzem alteri' militis: et
fili' ei' q; sicut oportunitatē quō posset uin/
dicare pzem suū. z ptingit q; i die parafce
ues ille miles incessit sine armis. quez il
le ali' isecur' est uolēs eū occidere **Tunc**
ille pstrauit se an pedes ei' dicēs. **Pro**/
pter mortē dñi nrī ihu xpī quā hodie p
nobis sustinuit: ignosce mihi q; pzez tuū
occidi. **Tū** cille cōpunct' dixit. **Prop**
mortem dñi nostrī iesu ch'risti tibi igno/
sco: z eleuauit eū de terra. z in signū recō
ciliationis osculatus est eum. **Cū** autēz
idem miles ecclesiam intraret. z cū ceterz
cruafixum domini nostrī iesu ch'risti os/
cularetur. **Tunc** crucifix' amplexat' est
eum dicēs. **Quia** hodie idullisti illi pp/
ter me: qui patrē tuum occidit: ideo ho
die indulgeo tibi omnia peccata tua. z i
signū recōciliationis osculoz te in maxil/
lam tuam. **Quo** uidētes circumstātes
glouificauerūt dei bonitatē z misericor/
diam. **Sciē**dum tamen quando q̄s al
teri inuriam fecit: tūc ille tenet' offensam
dimittere. s; iusticiā pōt ab eo exigere ut
ei satisfaciat. z dānum recompenset s; m
q; iusticiā dictauerit **Quinti** sunt qui
etsi uere peniteāt z cōfitem' oia pccā sua
tamē immediate recidiuant: tal' penitē
tia etiā erit inutilis. **Uñ** **Augustin'.**
Inanis est penitētia quam sequēs cul
pa inquinat: nil ualet a malis ueniā pos
cere. z mala denuo reterare. **Sciē**duz
q; recidiuantes postq; consecuti sunt re/
missionem peccatoruz: z denuo peccant
peiores efficiuntur q̄ antea fuerūt. **Au**
ce. xi. **Erūt** nouissima homīs illius pe/
iora portib;. **Itē** tales grauit' deū offēn
dūt pp' ingraticudinē. **Uñ** **Ihs. d sū.**
bo. **Derisor** z nō penitēs est qui adhuc

De sacramento

agit p̄t q̄d penitet. Verbi gr̄a. ebrius
sus p̄fitef. z statim post pascha iebriat
Sicr blasphem⁹. iracund⁹ supb. luxu-
rius. z sic de alijs. Ergo p̄nia vera dz
esse pseuerans. hoc est q̄ semp doleat se
peccasse. z intantū p̄c̄m ei displiceat vt
nunq̄ libeat illud iterare. Hugo d̄ san.
vic. Q̄n de⁹ in contritōe absoluit hoīe.
a p̄c̄is: ligat eū vinculo p̄petue detesta-
tōis. vt p̄c̄m de cetero semp detestetur
Vñ Dat. x. Qui pseuerauerit vsq; i fi-
nem: hic saluus erit. supplē in penitētia.
¶ Sexti sunt qui p̄fitef. tñ p̄t
multitudinē p̄c̄orū. vl' p̄t malā p̄sue-
tudinē peccādi diffidunt se posse satisfacere.
nec p̄ p̄ns veniā consequēf Aug⁹
Penitētia que ex fiducia nō p̄cedit inu-
tilis est. steril manet z sine misericōdia. Vñ
Amb. Non p̄t bene agere p̄niam qui
nō sperat indulgentiā. Sic cayn p̄niaz
egit dicēs. maior ē mea iniquitas q̄ vt ve-
niā merear. Sic iudas p̄niam egit di-
cēs. Heu qz tradidi sanguinē iustum. z
sic desperauit: z seipm suspendit. vñ leo
papa in quodā s̄mone. Sceleratior oī-
bus o iudas infelicioz extitisti: quē n̄ pe-
nitentia duxit ad dñm: s̄ desperatio tra-
xit ad laqum. Vñ ver⁹ penitēs dz cum
bona fiducia cōfiteriz p̄niam agere etiā
si mille milia peccā mortalia cōmiserit.
Vñ Bern. Maior ē dei pietas q̄ que
uis iniquitas. Sic ei scitilla in medio ma-
ris. ita oīs iniquitas hoīs ad misericōdiaz di-
uino nulla est comparatio quo ad peccā
hoīm q̄ sunt finita. z quo ad misericōdiaz
dei q̄ est infinita. Vñ Arist. 8. phi. Fi-
niti ad infinitū nulla est proportio. Vñ de
dñs d̄t p̄ Ezechi. 18. In quacunq; die
peccor ingemueit. zc. Idē. 18. Nolo mor-
tem peccoris. ¶ Septimi sūt qui p̄fitef
tur peccā sua: z nō resignant officia p̄bi-
bita: q̄ sine peccō mortali p̄ficere nō pos-
sunt. de hoc q̄re añ. 25. f. ¶ Octauis s̄
q̄ p̄fitef ex sola consuetudine vl' timore
hūano: nō ex gratia. nec charitate Et ta-
lis cōfessio nō est deo accepta. nec homi-

salutifera q̄ nō ex charitate p̄cedit: s̄ so-
lū ex timore hūano: z etiā ex verecūdia
qz verecūdant q̄ se alijs xp̄ianis nō cō-
formant. ideo confitent: ne ab alijs hoī-
bus despiciant. ¶ Et illoz q̄ ex tē-
morez ex verecūdia hūana p̄fitef sunt
duo signa p̄ q̄ cognoscunt. Prīmū est:
q̄ tales differūt suā p̄fessionē vsq; ad vl-
timā hebdomadam: z qñ vltra differre
nō possunt: tūc p̄fiteat ex quadā vecun-
dia ne videant esse heretici vl' pagani: ne
post mortē p̄uent ecclīastica sepultura.
Quia s̄m ius canonū: qui nō confitetur
i q̄dragesima: z n̄ cōmunicant i pascha
nō debēt sepeliri i cimiterio. vl' alio loco
sacrato: s̄ i campo: Sed si liceret. z non
esset verecūdia. tūc tales q̄ sic distulerūt su-
am confessionem vsq; ad vltimam heb-
domadam cum tamen bene habuissēt
tempus z oportunitatem confitendi vl-
terius differrent. z raro vel nunq̄ confi-
terent. si hoīes nō tūnerent. z hoc est si-
gnū q̄ nō habēt gr̄am z charitatem. qz
s̄m Breg⁹. Charitas nō ē ociosa. Opa-
tur eū magna si est. Vñ Bern. O bo-
ne iesu non est amor tuus ociosus qui te
diligunt nō tepescūt. Non est amor tu-
us transitorius: s̄ c̄nus. Ex his sequit̄
q̄ si tales habent gr̄am z charitatem tē-
pestiue fuissent mortī ad confessionem:
z ad p̄niam agēdam. vt digne possent
cōmunicare sac̄m. Et vt opa eoz essent
deō accepta. Quia vnum pat̄ noster vl'
vna dies ieiunij post contritōem z cōfesi-
onē plus valet q̄ mille pat̄ n̄r vel totaz
quadragessimam ieiunasse in vno pecca-
to mortali. Scdm signum q̄ tales tam-
cō post pascha reciduant: z in nullo v̄
tam suam emēdant: sed immediate post
pascha vituunt: sicut antea vituunt: z ea-
dem peccata iterato committūt que an-
tea confessi fuerūt. Et hoc est signum q̄
nō vere sed fite. nō ex charitate: s̄ ex cō-
suetudine p̄niam egerūt. nec firmū p̄o-
sitū se emēdādi habuerūt. ¶ Noni s̄
qui cōfitef z p̄niam suscipiūt: s̄ eaz nō

pficiunt talis confessio nō pficit ad salutē
 hoc p̄ ex eo. qz est vnus casus de qua
 tuor casibz: in qbus iterāda est cōfessio.
 hoc quere. **A. P. I. Decimū sūt**
 qui vero penitent. z quoz p̄nia est salu/
 bus z pficia. z sunt illi qui dolent d̄ oī/
 bus pcc̄is suis z cōfitent om̄ia pcc̄a sua
 pure z integre in quibz recognoscūt se de
 liquisse. z habent firmū p̄positū ampli/
 nunq̄ velle peccare: z parati sunt satisfi/
 cere p̄m cōsiliū sui cōfessoris p̄m suam
 possibilitatē. **Et** qui ista habent illi re/
 missionē pcc̄oz suoz consequunt̄ etsi tot
 pcc̄a cōmississent q̄ sunt gutte ī mari. qz
 misericōdia dei sup̄ oīa opa ei⁹. **Exempluz**
Nobilis quidā peccauit cū filia p̄ria. z
 cōpūctus in quodā p̄mōe accessit ad ar/
 chiep̄m quendā in frācia. z cōfessus est
 cū magna cōtritiōe. z quesiuit ab ep̄sco/
 povtrū possibile esset adhuc gratiā z mi/
 sericordiam posse consequi a deo. **Re/
 spondit** ep̄scopus q̄ sic. si saltez satisfi/
 cere veller. quia dei misericōdia est infi/
 nita. **Et** ille dixit se paratum esse ad sa/
 tisfactionem p̄m possibilitatem. **Et** ipse
 iunxit sibi septennē penitentiāz. **Qui** no/
 bilis gemens. ex intima compunctiōe
 petiuit sibi iniungi maiorem penitenti/
 am dicens. q̄ si vsq̄ ad nouissimum diē
 peniteret: non esset sibi nimum pro tan/
 tis peccatis. **Tunc** ep̄s videns suāz inti/
 mam cordis contritiōem diminuic sibi
 illos septem annos. z iniunxit sibi soluz
 tres dies in pane z ī aqua. **Et** ille iterū
 plus gemens dixit. domine: quid facit⁹
Ego petiui penitentiā maiore. z vos
 imponitis mihi minore. z etiam qua/
 si nullam p̄ tam magnis peccatis q̄ cō/
 tra deum commisi. **Tunc** ep̄s cernēs su/
 am maximam contritiōem cordis iun/
 xit ei nisi vnum pat̄ noster. **Tūc** ille ma/
 xime gemens: z sic gemendo expirauit.
Et credendum est: q̄ ista intima cor/
 dis contritiō deleuit sibi penam z culpā
 z q̄ statim sine purgatorio ad celū euo/
 lauit.

De sacramento
eucharistie.

Aro mea vere est cibus. et san/
 guis meus vere est potus. In q̄
 bus verbis fit mentio de sacra/
 mēto eucharistie. qd̄ est quartū sac̄m in
 ordine. **Unde** hic querit: qualit̄ xp̄s sit
 in hoc sac̄o. **Rūdeo** p̄m **Tho. i. 4. di.**
x. **Ips** idē qui de p̄gine nat⁹ z p̄ nob̄
 passus continet̄ in hoc sac̄amento. **Ite**
 querit quor̄ modis hoc sac̄m sumitur.
Respondeo q̄ tripliciter sumitur **Primo**
 spiritualit̄ tm̄ vt qui accipiunt rez sacra/
 menti. i. gr̄am z non sacramētū. **Unde**
Aug⁹. **Crederet manducasti.** **Sed** que/
 rit qui isti sunt qui istud sacramētū sic
 sp̄ualit̄ accipiunt. **Respondeo** q̄ sūt q̄/
 tuor genera hoīm. **Primi** qui ī firmi/
 tate cōstituti sunt sic q̄ non retinēt cibū:
 z tamen ex toto corde desiderant hoc sa/
 cramentum. z tamen p̄t infirmitatem et
 vomitū nō presumūt sumere. **Et** isti mā/
 ducāt sp̄ualit̄. i. gr̄am sac̄i p̄cipiūt p̄ de/
 sideriū qd̄ habēt ad sac̄m. z tales nē
 lo mō debent sumere sac̄m qui sic infir/
 mi sunt. q̄ cibū nullo modo retinere pos/
 sunt. quia sufficit eis illa sp̄ualis mādu/
 catiō. **Un** exemplū. **Quidā** br̄s de iud/
 eōem magnā in sac̄o altaris h̄ns oī die
 si aliq̄ mō potuit integrā missāz audiriē
Aut mori deberet. z p̄t vomitū cōicare
 nō posset. z de h̄ multū dolēs petiit sibi
 lat⁹ suū lauari. z in p̄ano mūdissimo cor/
 pus xp̄i supponit **Quo** factō. p̄ann⁹ p̄ ar/
 latin corp̄i xp̄i cessit: z mox vt corp⁹ ch̄tē
 nudā carnē illi⁹ hoīs tetigit vsq̄ ad cor/
 cūctis videntibz penetravit. **Sed** istē
 q̄ p̄pauerūt se ad hoc sac̄m p̄m suum
 posse: z sacerdos denegat eis. z etiaz ip̄t
 humilit̄ petiit z desiderāt h̄ sac̄m. z sic
 ex obediētia sac̄dor̄z abstinet̄ a sacramē/
 tali p̄ceptōe istī sac̄i. **Isti** etiā vt puro
 sp̄ualit̄ sumūt. **Ergo** patient ferre dñt
 tales si hoc sac̄m eis non ad libitū por/
 rigit. **Tertij** sūt qui in agone constituti
 et libent̄ vellent p̄ferri z cōicare: z sacerdos